

IAMLs årliga konferens 2007, Sydney, Australien.

Av Astrid Evasdotter

Innan konferensen officiellt startade, hölls ett **council meeting** som var öppet för alla medlemmar. Vid mötet meddelades resultatet av valet av nya styrelsemedlemmar. Tidigare kassören Martie Severt från Nederländerna har valts till ny ordförande för IAML (International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres). Nya vice ordförande är Jon Bagues Erriondo (chef för ERESBIL-Basque Archives of Music), Jim Cassaro (Theodore M. Finney Music Library vid University of Pittsburgh), Aurika Gergeleziu (National library of Estonia) och Jutta Lambrecht (dep. of Documentation and Archives vid Westdeutscher Rundfunk). Ny kassör blev Kathryn Adamson, Royal Academy of Music, London, England.

På mötet diskuterades två av punkterna i det förslag som lagts fram av SMBFs (Svenska musikbiblioteksförbundet) systerföreningar i Norge och Danmark; val via Internet och elektronisk version av Fontes Artis Musicae, IAMLs tidskrift. Det blev en intressant diskussion, där många av dem som var med på mötet endast som observatörer gjorde sin röst hörd. Diskussionen fortsatte på torsdagen vid det andra council meeting, då man beslutade att tillsätta två [ad hoc](http://sv.wikipedia.org/wiki/Ad_hoc)-kommittéer (http://sv.wikipedia.org/wiki/Ad_hoc). Den ena skall undersöka möjligheter att ge ut IAMLs medlemstidning även i elektronisk form. Den andra kommittén skall undersöka frågan om elektroniska val i IAML, t.ex. vid tillsättande av nya styrelsemedlemmar, men även medlemmar till olika specialkommittéer (subject committees).

Även frågan om en modernare, offensiv profil för IAML för 2000-talet togs upp. Ett förslag var att göra en grundläggande survey (undersökning) bland medlemmarna för att hitta visioner och idéer. Detta vågade någon hoppas skulle kunna göras före nästa konferens, men styrelsen ansåg att ett år är för kort tid. Så kanske till konferensen 2009 i Amsterdam? Ser fram emot vidare rapporter från framtida IAML-besökare.

Frågan om ålder i IAML var genomgående under hela veckan. Hur skall man få yngre deltagare på konferenserna? En synpunkt var att det är mycket lättare att få kontakt med yngre musikbibliotekarier i de nationella grenarna av IAML. Kanske är det där förnyelsen kommer att ske.

Efter IAML-mötet var det dags för **öppningsceremoni** i State Library of New South Wales. Där bjöds vi på vacker sång av Deborah Cheetham (som sjöng vid invigningen av OS i Sydney år 2000) och marimbaspel av Claire Edwardes. Efter konserten var det mingel i bibliotekets utställningsdel, där man kunde se en fotoutställning samt några av bibliotekets rariteter.

Första dagen på själva konferensen började med ett välkomnande från den aboriginistam som från början bodde på den mark där Sydney ligger idag, **Cadigalfolket**. Deras representant höll ett tal och spelade digeridoo - fjärran från hur digeridoospel brukar låta hemma i Europa. På introduktionsmötet avlöste de prominenta talarna varandra. Både ordföranden för IFLA och IMC (International Music Council) är nämligen från Australien, och båda uttryckte sin glädje över denna första IAML-konferens som hållits i landet.

Keynote speaker var Malcolm Gillies (Australia National University, City University (London), författare m.m.), som berättade att biblioteken ofta hellre satsar på bibliotekarier med generella kunskaper än specialister, som musikbibliotekarier. Han anser att detta är beklagligt. Specialister behövs för att se till att användare med specialintressen får bra service. Han pratade också om hur bibliotekens roll förändrats. Förr var biblioteket ett stort kvalitetsfilter. Nu handlar mera om tillgängliggörande av information och böcker än om urval. Att biblioteken står inför en stor utmaning i och med Internet, kom nog inte som en nyhet för någon i publiken. Enligt Gillies har den nya tekniken förändrat metoder för och möjligheter till forskning på flera sätt. Eftersom man kan ladda ner färdiga uppsatser på nätet, har läroinstitutionerna tvingats utveckla sitt sätt att ställa frågor. Elever blivit mycket bättre på källkritik och intagit en mera kritisk hållning. En annan sak som förändrats är tillgången till biografiska uppgifter, som uppdateras på ett helt annat sätt än när vi var begränsade till tryckta media. Även tillgången till obskyrt material har förbättrats. Digitalisering av bibliotekens samlingar ger fler tillgång till material man annars inte haft en chans att få tag i. Gillies betonade också att elektroniska medier är lika obeständiga som tryckta, och att en viktig utmaning ligger i bevarandet av dessa. En utförligare redovisning av Gillies tal finns i IAML newsletter. <http://www.iaml.info/publications/newsletter/IAML-NL-25.pdf>

Australian Music online (<http://www.musicaustralia.org/>) är en ny, mycket intressant databas för resurser kring Australiens musik. Här kan man söka på t.ex. "Waltzing Mathilda", och få en träfflista som innehåller inspelningar, böcker, noter och även personer som associeras med sökbegreppen. Många av de bibliografiska posterna har en bilaga, där man kan se t.ex. scannade noter eller lyssna till en musikinspelning. När det gäller nyutkomna skivor, får man lyssna på ett smakprov, och kan sedan klicka sig vidare till en Internetbutik där man kan köpa skivan. På vissa CD finns det till och med poster på låtnivå! Databasen presenterades av representanter för Australiens nationalbibliotek och den nationella IAMIC-organisationen (motsvarande STIM i Sverige).

Varje år rapporterar de **nationella grenarna** av IAML vid den årliga konferensen vad de gjort under det år som gått sedan sist. Man kan läsa rapporterna på IAMLs hemsida. Jag tyckte att det var väldigt intressant att höra vad de andra gör. T.ex. har finska avdelningen helt lagt över sin medlemstidning i digital form. Jag lärde mig också att medlemskap i den nationella musikbiblioteksförbundet inte alltid innebär automatiskt medlemskap i IAML (vilket är fallet i Sverige). http://www.iaml.info/activities/national_branches_reports

Carolyn Dow från Lincoln City Library berättade om **The Music of Old Nebraska Project** (<http://www.nebraskamemories.org/>), som hon och en kollega arbetat med i flera år. De har scannat in noter med lokal anknytning, och tillgängliggjort dem på nätet. Men inte nog med det: de har också själva sjungit och spelat in några av sångerna, så att man kan lyssna på dem direkt i katalogen!

I Sverige används ju för närvarande KRS (KatalogiseringsRegler för Svenska bibliotek), en svensk version av AACR2 (Anglo-American Cataloging Rules, version nr. 2). AACR1 kom ut 1967, AACR2 kom ut i sin första utgåva 1978. Sedan dess har upplagan uppdaterats, senast 2005. 2003 togs beslutet att tänka om inför kommande versioner, och arbetet med RDA (**Resource Description and Access**) tog sin början. En av riktlinjerna är att sätta användaren i centrum. RDA skall också kunna användas för alla typer av ämnesinnehåll och format. Man har lagt stor vikt vid att göra RDA internationellt användbart och kompatibelt med andra system. Man försöker dessutom se till att RDA fungerar även utanför bibliotekssfären. Här har FRBR-analys spelat in. Upplägget med ett kapitel för varje medium kommer att försvinna. Anmärkningar i bibliografiska poster kommer att utvecklas, så att olika typer av anmärkningar skiljs åt och blir element var för sig. Om man vill veta mer om RDA, kan man kolla följande länkar, utdelade av Deirdre Kiorgaard (som bl.a. sitter i styrgruppen för RDA) och Kaye McIntyre (National Library of Australia).

Prototyp av RDA online: <http://www.rdaonline.org/>

Om RDA inkl. FAQ (vanliga frågor): <http://www.collectionscanada.ca/jsc/rda.html>

<http://www.bl.uk/services/bibliographic/meeting.html>

Library of Congress: <http://www.loc.gov/index.html>

Utkast till RDA kap. 6 och 7 : <http://www.collectionscanada.ca/jsc/docs/5rda-partach6&7rev.pdf>

Dublin Core Metadata Initiative inleddes 1995, när bibliotekarier och informationsspecialister världen över fruktade att Internet skulle bli ett mitchmasch av oorganiserad information (före sofistikerade sökmotorer som Google). Då började arbetet med en standard för metataggar som används för att märka webbsidor så att sökmotorer kan hitta och rangordna dem. Man kan märka sin sida genom att välja vilka properties man vill (det finns numera ca 50), i vilken ordning man vill. Man har tänkt sig att hamna någonstans mellan katalogkort och MARC-post vad gäller uttömmandegrad i katalogiseringen. Med tiden har man även utvecklat en "[concept model](http://dublincore.org/documents/abstract-model/)" (http://dublincore.org/documents/abstract-model/) för DC, som varit till stor hjälp vid arbetet med att förenkla. Projektet stöds av bl.a. [OCLC](http://www.oclc.org/) (http://www.oclc.org/) (Online Computer Library Center), men mycket av arbetet görs ideellt. Alla är välkomna att delta i diskussioner och komma med synpunkter. Detta gör man genom att gå med i en community på projektets hemsida <http://dublincore.org/>.

METS (<http://www.loc.gov/standards/mets/>) är en standard för att beskriva objekt i dataläsbar kod. Det är ett XML-språk, och har fördelen att vara "human-readable". Vi fick se flera intressanta exempel på hur man kan använda METS för att beskriva musik, och hur olika program presenterar det man skrivit. En stor fördel med att använda METS är att man får bra support genom mailinglistor m.m. METS utvecklas av en internationell kommitté.

Kathy Adamson, Royal Academy of Music, och Pam Thompson, Royal College of Music, båda från London, vill bygga en onlineresurs **för att hjälpa bibliotekarier att hitta musik** på Internet. Den tendens de ser i England är att CD-utlåningen på biblioteken ökar samtidigt som specialiserade musikbibliotekarier försvinner till förmån för generalister och undervisning i instrumentspel blir dyrare. Detta tror de kommer att leda till att man får en nation av lyssnare, istället för utövare. För att i någon mån avhjälpa detta problem vill man hålla kurser för att hjälpa "generalist-bibliotekarier" att bli bättre på musik. Den webbplats de vill utveckla, skall innehålla en guide till hur man hittar musik i bibliotek, både tryckta och e-böcker, noter och inspelningar.

Pam och Kathy hade flera andra intressanta idéer och synpunkter. En är att ett hinder i tillgången är slutna arkiv. Dessa arkiv kan bara nås genom katalogen, och det finns inget sätt för användarna att "browsa" materialet. Att detta är osmidigt, skulle nog många låntagare skriva under på. Jämför till exempel med en musikaffär, manar Pam. Där har man inget fastställt klassifikationssystem, men uppställningen är ändå så intuitiv, att kunderna hittar vad de vill ha! Ibland kan katalogen rent av utgöra ett hinder mellan låntagarna och själva materialet. Det kanske kan vara nyttigt att fråga sig om katalogen alltid är det bästa och snabbaste sättet att få tag i det material man vill ha. Det kan även vara värt att fundera över hur mycket tid man lägger på att sätta rätt ämnesord eller klassifikationskod på material, och hur användbart detta är för låntagaren. Kanske tar detta inre arbete så mycket tid att man låter personal med mindre erfarenhet ta hand om låntagarna. Dessutom: kan vi verkligen kräva av låntagarna att de tar sig tid att lära sig systemen? Och hur mycket tid måste vi lägga på att skriva manualer till och hålla kurser i dessa system? Vissa bibliotek måste såklart ha kataloger, men det kanske kan vara produktivt att fundera över hur det fungerar i folk- och högskolebibliotek.

Några tips från föreläsningen på saker som skulle kunna vara till hjälp för låntagarna är: information om hur man hittar sådant som biblioteket INTE har, webbsidor med riktad information för särskilda användargrupper och "Fråga en musikbibliotekarie". Vi måste visa våra låntagare att vi är till nytta för dem, då stöttar de oss politiskt!

[Michele Huston](http://www.flickr.com/photos/laruth/62116296/) (<http://www.flickr.com/photos/laruth/62116296/>), National library of Australia, höll föredrag under rubriken **web 2.0** om hur användandet av Internet förändrats under senare år. Från att företag och organisationer tillhandahåller information, som användaren "läser", är de mest välbesökta webbplatserna nu de som användarna själva fyller med innehåll. Gemensamt för de företag som överlevde när "Internetbubblan" sprack, är att de erbjuder en ram, ett gränssnitt utan färdigt innehåll, som låter användaren skapa sin egen webbplats.

Ett populärt exempel, som också togs upp av [Michael Casey](http://www.librarycrunch.com/) (<http://www.librarycrunch.com/>) vid [Biblioteksdagarna 2007](http://www.biblioteksforeningen.org/konferens/Konf2007/biblioteksdgr/PDF/Stockholm2007.pdf) (<http://www.biblioteksforeningen.org/konferens/Konf2007/biblioteksdgr/PDF/Stockholm2007.pdf>), är webbplatsen [Flickr](http://www.flickr.com/) (<http://www.flickr.com/>). Här är det Yahoo! som står för gränssnittet, och det som gör det hela extra intressant för oss bibliotekarier är att webbplatsen tillåter att man knyter nyckelord till bilderna, en så kallad [folksonomy](http://en.wikipedia.org/wiki/Folksonomy) (<http://en.wikipedia.org/wiki/Folksonomy>). Både data och metadata skapas av användarna.

Ett annat exempel är Pandora, där man kan skapa sin egen webbradiostation. Här används kontrollerade ämnesord för att komma åt själva essensen i musiken - så att om man t.ex.

tycker om Dire Straits, skapar man en Dire Straits-radiostation som spelar inte *deras* musik, men massor av annan musik som *liknar* Dire Straits. Man kan förbättra stationen undan för undan genom att markera vilka låtar man gillar. Denna webbplats är inte helt användarskapad, utan består av en blandning av material från användare, webbplatsens ägare och kommersiella källor. Här framkommer dock problemet med copyright, som man kan se om man går in på [Pandoras webbplats](http://www.pandora.com/restricted) (http://www.pandora.com/restricted). Från början var stationerna fria, nu kan man bara komma åt dem i USA...

Att användarinflytandet blir större exemplifieras också av [Beastie Boys](http://www.beastieboys.com/) (http://www.beastieboys.com/), som vann en [Webby](http://www.ifmagazine.com/new.asp?article=4550) (http://www.ifmagazine.com/new.asp?article=4550) för sin webbplats, där användarna fick vara med och skapa deras nya musikvideo. Nu finns på deras sida en "[Remixer](http://www.beastieboys.com/remixer/)" (http://www.beastieboys.com/remixer/), där man kan göra egna mixar av deras låtar utifrån komponenter som bandet själva tillhandahåller för nedladdning. Fenomenet när man tar komponenter från olika källor på Internet för att skapa något nytt, kallas för [mash-up](http://en.wikipedia.org/wiki/Mashup_%28web_application_hybrid%29) (http://en.wikipedia.org/wiki/Mashup_%28web_application_hybrid%29).

Michele talade även om [bittorrents](http://sv.wikipedia.org/wiki/) (http://sv.wikipedia.org/wiki/). Bittorrent, ett sätt att dela information över Internet på ett lagligt (?) sätt. När man delar filer via en torrent, plockas delar av filerna från andra användare som har filens torrent öppen. Det är alltså Peer-to-peer-delning (användare till användare), utan inblandning av någon webbplats som [DC++](http://sv.wikipedia.org/wiki/DC%2B%2B) (http://sv.wikipedia.org/wiki/DC%2B%2B).

Michael Calore skrev på bloggen [Wired](http://blog.wired.com/monkeybites/2006/12/zudeo_announces.html) i december 2006 att bittorrentklienten Zudeo (numera Vuze) startat samarbete med BBC. Michele menar att sysnen på information håller på att förändras från envägskommunikation till dialog. (http://blog.wired.com/monkeybites/2006/12/zudeo_announces.html)

Hur kan bibliotek och arkiv dra nytta av denna utveckling? Hur kan vi få våra användare att känna delaktighet i vår verksamhet? Ett förslag är att låta låntagare dela med sig av erfarenheter, kanske recensera eller betygsätta material i bibliotekets samlingar. Man kunde tänka sig en personlig sida, där låntagaren gör lästlistor och kan lämna inköpsförslag, få tips om nyinkomna böcker som passar hans eller hennes intressen, och kanske kommunicera med likasinnade. Detta skulle kunna hjälpa låntagarna att utforska bibliotekets samlingar, och låta biblioteket samla in den extra information som låntagarna kan ge.

I linje med web 2.0 – tanken har RILM lagt ut en användarguide på YouTube: <http://www.youtube.com/watch?v=OJbHMYwDOeE>

Konferensen bjöd på flera exempel på de **speciella förutsättningar som råder i Australien**, där många aboriginer kämpar för att få rätt att bestämma över sitt eget land. Sedan 1976 kan aboriginer i Northern Territory (mitten delen av norra Australien) kräva rätten till sitt eget land (om det inte redan ägs av någon annan). Vid prövningar i domstol används ofta traditionella sånger, som utgör en verbal karta över den mark som tillhör en aboriginklan. Även ceremonier och danser, både uppförda i rättssalen och inspelade på plats kan vara en viktig del av bevisningen. Flera gånger har musikvetare kallats in som expertvittnen. Världens främsta arkiv för dokumentation från aboriginer och urinvånare från Torres sund heter **AIATSIS** och ligger i Canberra. <http://www.aiatsis.gov.au/>

Linda Barwick från University of Sydney presenterade databasen **PARADISEC** (<http://paradisec.org.au/>), som innehåller arkivinspelningar från Australien och öarna i Stilla-havs-regionen, där 2000 av världens nu existerande 6000 språk finns. UNESCO beräknar att endast några hundra av dessa kommer att finnas kvar år 2100. Dessa inspelningar har digitaliserats. Linda poängterade att det ofta finns en hel del musik i den här typen av inspelningar, men att den inte alltid indexerats som sådan.

I Northern Territory i Australien består befolkningen till 30% av aboriginer, som talar ett 30-tal språk. Många bor långt ut på landet, i samhällen som bara kan nås med flyg eller bil. Att arbeta med att tillhandahålla biblioteksservice i dessa områden innebär speciella utmaningar är inte svårt att förstå. För att hjälpa samhällena att utvecklas samtidigt som man stödjer bevarandet av traditioner genom att väcka intresse för dem hos den unga delen av befolkningen, har biblioteken i regionen utvecklat en speciell databas för aboriginernas bilder och inspelningar, **Our Story**. Databasen kan ställas in för de olika språken, och de lokala ledarna för aboriginklanen i varje område bestämmer vilka som skall få tillgång till materialet i databasen. På så sätt fungerar databasen som ett kollektivt minne, och ger tillbaka information till det folk den kommer ifrån. Materialet ägs av klanen, och kan laddas ner till MP3-spelare eller brännas ut på CD av medlemmarna. Our Story är för många det enda sättet att bevara informationen, eftersom man inte har lagringsmöjligheter i dessa samhällen. Our Story finns, med lokala anpassningar, i alla bibliotek i Northern Territory. Insamlandet av data görs på plats. Man kan t.ex. åka ut till byarna med en laptop och spela in under ett träd, och sedan finns inspelningen tillgänglig i biblioteket. En del av målet med satsningen är att locka in folk i biblioteket, genom att tillhandahålla material som känns angeläget för låntagarna. Det har fungerat - databasen är väldigt populär. Ett annat syfte är att öka samhörigheten och identitetskänslan hos aboriginerna, och ge en känsla av stolthet över den egna kulturen. Läs mer om projektet på [Northern Territory Libraries hemsida](http://www.ntl.nt.gov.au/about_us/knowledgecentres) (http://www.ntl.nt.gov.au/about_us/knowledgecentres).

Charles Darwin University och the Northern Territory Library arbetar tillsammans på ett projekt med avsikt att bevara aboriginernas ljudtradition med basis i de enskilda samhällena och stammarna. Tidigare har ofta bara enskilda sånger spelats in. Särskild vikt läggs därför nu vid att försöka bevara en stams hela repertoar, ofta ett 30-tal sånger för olika tillfällen. Sångrepertoaren är en viktig del av kulturarvet, tillsammans med namn, danser, design, och landet man bor på. Läs mera på projektets webbsida <http://www.aboriginalartists.com.au/NRP.htm>.

IAML Outreach är en kommitté för att stötta bibliotek i mindre bemedlade länder. Man ger bland annat resebidrag till konferenserna. I år kom en representant från Nigeria, som berättade att man är i behov av nästan allt. Kanske ditt bibliotek kan avvara något? Man kan söka

pengar från IAML för fraktkostnaden. Man söker också medlemmar från de nationella medlemsorganisationerna till kommittén. Titta in på <http://www.iaml.info/organization/committees/outreach>

En spännande nyhet på konferensen i Sydney var att onlineversionen av **RIPM** utökas med fulltextartiklar, så att man kan komma direkt till den text man söker. Det finns även en bläddringsfunktion, där man kan välja en tidskrift och en årgång för att titta igenom de olika numren. En presentation hittas på [RIPMs webbplats](#) (under Online Archive of Music Periodicals, välj Features, och ladda ner powerpointpresentationen), och man hoppas ha en testversion (demonstration model) av databasen färdig i slutet av 2007. RIPM ber nu världens musikbibliotekarier om feedback... (<http://www.ripm.org/>)

Förutom alla intressanta föredrag, bjöds konferensens deltagare också på konsert med pianomusik samt digeridoo och stråkkvartett. Flera av styckena var specialskrivna till konferensen av kompositörerna William Barton, Peter Sculthorpe, Carl Vine och Elena Kats-Chernin. Extra minnesvärt var när några medlemmar ur publiken fick hjälpa William Barton att stämma om hans digeridoo med hjälp av såg och muskelstyrka. En annan kväll var det en konsert som visade på det inflytande asiatisk musik haft på den australiska. Vi fick lyssna till verk inspirerade av japansk shakuhachi-flöjt och uppleva en gamelanorkester som spelade musik från och inspirerad av balinesisk kultur. I det kulturella programmet ingick också en hamnkryssning och vinprovning. Så min första IAML-konferens visade sig bli en helt fantastisk vecka! Jag hoppas att det inte blir min sista!

Mera om konferensen i Sydney samt bilder finns i senaste numret av IAML Newsletter, som du hittar på <http://www.iaml.info/publications/newsletter/IAML-NL-25.pdf>.

Konferensens hemsida hittar man på: <http://www.iamlaust.org/sydney.htm>

Nästa år (2008) äger konferensen rum i **Neapel**, Italien: <http://www.iamlnapoli2008.it/>
Call for papers finns nu på engelska till dem som vill hålla föredrag i Neapel 2008. Inbjudan ligger på IAMLs hemsida, på http://www.iaml.info/activities/conferences/call_for_papers

Amsterdam, Nederländerna är värd för konferensen 2009, och började göra reklam redan i Sydney, genom att dela ut små inbjudningskort med en liten holländsk träsko...